

Nr 317.

Av herr **Olsson** i Kullenbergstorp m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 22, med förslag till lag om upplåtelse under åborätt av viss jord m. m.

Den i Kungl. Maj:ts proposition nr 22 vid årets riksdag föreslagna åborätten till viss jord torde äga sitt huvudsakliga motiv i en önskan att underlätta mindre bemedlades förvärv av jord under relativt betryggande former. Denna även enligt vår uppfattning behjärtansvärda tanke synes oss likväl icke böra stå i vägen för strävandena att med äganderätt fästa egnahemsbrukare vid sin jord. Äganderätten är alltjämt den form av jordbesittning, som av den jordbruksidkande befolkningen inom vårt land mest eftersträvas och som kraftigast bidrager till att stärka banden mellan jorden och dess brukare samt främja jordbrukets produktion. Den nu föreslagna åborätten åter synes oss i många av sina detaljer vara så beskaffad, att den icke, eller i varje fall icke på långt när i samma grad, medför dessa äganderättens fördelar.

Då vi nu hava att taga ställning till föreliggande proposition, hava vi visserligen bemärkt, att tanken icke är att vid alla framdeles skeende upplåtelser av kronojord till mindre jordbruk ersätta äganderättsupplåtelser med upplåtelser under åborätt. De båda upplåtelseformerna skola, enligt vad som framgår av innehållet i Kungl. Maj:ts proposition nr 24, förekomma vid sidan av varandra. Likväl synes det vara departementschefens mening, att Kungl. Maj:t, efter föregången utredning av vederbörande ämbetsverk, i varje fall eller för varje grupp av jordupplåtelser på viss plats, skall fastställa, huruvida äganderätts- eller åborättsupplåtelser skola komma i fråga. Någon egentlig valfrihet för egnahemssökande, som reflekterar på viss av kronan utbjuden fastighet, synes oss icke komma att öppnas. Med avseende fästet härå och med hänvisning till vad vi ovan anfört synes oss den nu föreslagna åborätten endast under den *ovillkorliga förutsättningen* böra försöksvis komma till användning, att varje upplåtelse under åborätt efter viss tid och när åbon så önskar kan överföras till äganderättsupplåtelse. Med en sådan ändring i det kungl. förslaget till lag om upplåtelse under åborätt vinnes det syfte, som vi, ensamt bland de av departementschefen anförda, vilja tillerkänna bärkraft, nämligen främjandet av mindre bemedlades jordförvärv, samtidigt med att erfarenheten får giva vid handen i vad mån åborätten under tidernas lopp kommer att av ifrågavarande mindre jordbrukare föredragas framför äganderätten.

Den rätt till friköpning under äganderätt, som vi sålunda anse böra till-

komma varje innehavare av fastighet under åborätt, synes oss lämpligen böra kunna inträda efter det att tjugu år förflutit från den första upplåtelsen av fastigheten under åborätt. Friköpningsrätten bör efter utgången av denna tid vid envar efterföljande tidpunkt stå åbo till buds, som enligt de i lagförslaget innehållna bestämmelserna vare sig genom avtal eller arv förvärvat åborätten. Till grund för friköpningssummans beräkning bör läggas värdet å jorden enligt en före friköpningen verkställd värdering. Som grundläggande för denna värdering bör redan vid åborättens upplåtande vederbörlig värdering ske av den till åborätt upplåtna jorden. Köpeskillingens amortering bör kunna ske i den ordning, som för närvarande är stadgat rörande egnahemsån vid köp under äganderätt.

Då det icke rimligen kan begäras, att vi på den korta tid, som står oss till buds, skola kunna utarbета de av oss här såsom nödvändiga ansedda ändringarna och tilläggen till det i propositionen innehållna författningsförslaget, hemställa vi, att detta måtte ske av vederbörande lagutskott.

Med anledning av det sålunda anförda få vi hemställa,

att riksdagen måtte besluta sådan ändring i Kungl. Maj:ts förslag till lag om upplåtelse under åborätt av viss jord m. m., att innehavare av fastighet under åborätt, enligt av oss här ovan angivna grunder, må tillerkännas rätt att inlösa fastigheten under äganderätt.

Stockholm den 26 januari 1926.

Olof Olsson,
Kullenbergstorp.

K. A. Westman.

Th. Gardell,
Gans.

Janne Nilsson.